

Sveitarfélagið Hornafjarður  
Hafnarbraut 27,  
780 Höfn í Hornafirði

Garðabær, 27. ágúst 2025  
202506-0038/A.B.  
08.01

## Efni: Umsögn - Kynning - Endurskoðun aðalskipulags Sveitarfélagsins Hornafjarðar Sveitarfélagið Hornafjörður.

Vísað er í erindi skipulagsfulltrúa Sveitarfélagsins Hornafjarðar vegna kynningar á heildarendurskoðun aðalskipulags sveitarfélagsins, sem barst Náttúruverndarstofnun 6. júní 2025. Um er að ræða drög að nýrri tillögu þar sem mörkuð er stefna um þróun byggðar, samgöngur, landnotkun og vernd náttúru og landslags til næstu 12 ára. Í greinargerð er gerð grein fyrir helstu forsendum, áskorunum og viðfangsefnum sem sveitarfélagið hyggst taka til skoðunar við endurskoðun aðalskipulags.

Þar sem um er að ræða vinnslutillögu að endurskoðuðu aðalskipulagi vill Náttúruverndarstofnun benda á nokkur atriði sem varða áframhaldandi vinnu við gerð tillögunnar, með það að markmiði að tryggja samræmi við náttúruverndarlög og verndargildi svæðisins.

### Vatnajökulsþjóðgarður

Vatnajökulsþjóðgarður nær yfir stóran hluta sveitarfélagsins Hornafjarðar og er friðlýstur samkvæmt lögum nr. 60/2007. Í tillögu að endurskoðuðu aðalskipulagi er fjallað nokkuð ýtarlega um þjóðgarðinn og er hann skilgreindur sem sérstakur landnotkunarreitir og vísað er til þess að taka skuli mið af gildandi verndaráætlun við frekari áætlunargerð og leyfisveitingar.

Náttúruverndarstofnun bendir á að í framhaldsvinnu við gerð aðalskipulagstillögu þurfi að halda áfram að greina með skýrum hætti hvernig tekið verður mið af stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulsþjóðgarðs og þeim skilyrðum sem þar koma fram, meðal annars varðandi landnotkun, framkvæmdir og viðhald mannvirkja.

Þá er mikilvægt að tillagan endurspegli að þjóðgarðurinn njóti alþjóðlegrar verndar sem hluti af heimsminjaskrá UNESCO. Aðildin að heimsminjaskrá felur í sér skýr skilyrði um að verndargildi svæðisins verði viðhaldið og ekki raskað. Því þarf að tryggja að skipulagsáætlanir og fyrirhuguð uppbygging á nærsvæðum þjóðgarðsins valdi ekki forsendubresti fyrir áframhaldandi skráningu á heimsminjaskrá.

Í því samhengi vekur stofnunin athygli á fyrirhugaðri uppbyggingu í Skaftafelli (Skaftafell III/IV) og við Hoffell, þar sem uppbyggingarhugmyndir liggja í jaðri þjóðgarðsins.

Nauðsynlegt er að gera ríkar kröfur um að slík uppbygging verði ekki til þess að rýra þau verndargildi þjóðgarðsins. Það er bæði hagsmunamál sveitarfélagsins og þjóðgarðsins að tryggja að náttúran sem uppbyggingin sækir gildi sitt til verði áfram varðveitt óskert. Því er mikilvægt að einn umhverfispáttur í umhverfismati sé Vatnajökulsþjóðgarður.

Í endurskoðaðri aðalskipulagstillögu er gert ráð fyrir nýjum landnotkunarreit, VP-650, austan við þjónustumiðstöð Vatnajökulsþjóðgarðs í Skaftafelli. Reiturinn felur í sér heimild fyrir allt að 15 íbúðir auk hótels með 120 gistirýmum og safni í samræmi við óskir landeigenda.

Í umhverfismati er áréttað að þessi uppbygging geti raskað kjarri og breytt sjónrænum eiginleikum svæðisins, sem eru hluti af verndargildi Vatnajökulsþjóðgarðs og upplifun gesta af svæði á Heimsminjaskrá UNESCO. Að mati Náttúruverndarstofnunar er því brýnt að skoðað sé í áframhaldandi vinnu við gerð skipulagsins að fram komi skýr ákvæði í aðalskipulagi um að allar ákvarðanir um VP-650 séu samræmdar við deiliskipulagi fyrir Skaftafell og samræmi við stjórnunar- og verndaráætlun þjóðgarðsins.

Einnig þarf að skoða nánar að mótvægisáðgerðir verði útfærðar, svo sem að draga úr sjónrænum áhrifum og lágmarka röskun á kjarri, þannig að uppbyggingin rýri ekki verndargildi svæðisins né skapi forsendubrest fyrir áframhaldandi skráningu þjóðgarðsins á heimsminjaskrá.

#### *Stjórnunar- og verndaráætlun*

Í greinargerð tillögu að endurskoðuðu aðalskipulagi Sveitarfélagsins Hornafjarðar kemur fram að litið verði til stjórnunar- og verndaráætlunar Vatnajökulsþjóðgarðs við mótun skipulags.

Þá hefur þjóðgarðinum verið markaður sérstakur landnotkunarreitur á aðalskipulagsuppdraetti.

Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að tryggt verði að öll stefnumótun og rammaákvæði aðalskipulags um svæði innan og við þjóðgarðinn séu í fullu samræmi við gildandi verndaráætlun. Í því felst m.a. að ekki verði mótaðar stefnur eða heimildir sem kunna að ganga gegn ákvæðum verndaráætlunar um landnotkun, framkvæmdaleyfi eða aðgengi.

#### *Ferðamennska, aðgengi og mannvirkjagerð*

Í tillögu að endurskoðuðu aðalskipulagi Sveitarfélagsins Hornafjarðar eru fjölmörg afþreyingar- og ferðamannasvæði skilgreind innan og í nágrenni við Vatnajökulsþjóðgarð. Gert er ráð fyrir þjónustu, aðstöðu, stækkun reita og víðtækri mannvirkjagerð á mörgum viðkvæmum svæðum, þar á meðal við Fjallsárlón, Jökulsárlón, Svínafellsjökul og í Morsárdal.

Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að í áframhaldandi vinnu verði metið hvort skipulagið styðji við markmið um sjálfbæra ferðamennsku og dreifingu álags. Þá þarf sérstaklega að greina hvort tillagan feli í sér breytingar sem gætu aukið umferðarálag, ásókn eða rýrt náttúruverndargildi svæða innan þjóðgarðsins. Nauðsynlegt er að tryggja að öll uppbygging sé í samræmi við gildandi verndaráætlun og að mannvirkjagerð innan verndarsvæða byggi á deiliskipulagi og forsendum sem samþykktar hafa verið í samráði við þjóðgarðinn.

Í umsögn Vatnajökulspjóðgarðs um skipulagslýsingu á fyrri stigum kom fram að mikilvægt væri að greina þróun ferðaþjónustu og afþreyingar út frá nýjungum og fjölbreyttara framboði. Óvissa hefur skapast í tilvikum þar sem skipulag tekur ekki skýra afstöðu til slíkra nýjunga. Slík greining eykur fyrirsjáanleika fyrir rekstraraðila og styður við verndarsjónarmið.

Þá er í greinargerð vísað til þess að vinna standi yfir við viðauka við stjórnunar- og verndaráætlun þjóðgarðsins fyrir Sandfell í Örafum og Hoffellslambatungur í Nesjum.

#### *Efnistaka innan þjóðgarðsins*

Í tillögu að aðalskipulagi kemur fram að fjöldi efnistökustaða sé til skoðunar víðsvegar um sveitarfélagið, þar á meðal innan marka Vatnajökulspjóðgarðs og á áhrifasvæðum hans. Ákveða þarf hvaða svæðum verði lokað, hver haldi áfram og hvar ný efnistaka komi til greina.

Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að allar ákvarðanir um efnistöku innan þjóðgarðsins séu í samræmi við gildandi verndaráætlun, þar sem kveðið er á um að kortleggja þurfi núverandi svæði, gera frágangsaætlun og loka þeim sem ekki hafa heimild í framhaldavinnunni. Grjótnám við Breiða er eina undantekningin sem sérstaklega er tilgreind í verndaráætlun.

Stofnunin mælir með að forðast verði ný svæði innan þjóðgarðsins, að öll efnistaka verði rýnd með tilliti til laga og að kostir utan verndarsvæða verði skoðaðir sérstaklega.

#### *Skógrækt innan og við Vatnajökulspjóðgarð*

Í vinnslutillögunni kemur ekki fram afmörkuð umfjöllun um skógrækt innan marka Vatnajökulspjóðgarðs, en vísað er almennt til yfirferðar stefnu á landbúnaðarsvæðum. Að mati Náttúruverndarstofnunar er nauðsynlegt að fjalla sérstaklega um skógrækt á svæðum innan og í grennd við þjóðgarðinn þar sem slík landnotkun getur haft áhrif á verndargildi náttúrulegra vistkerfa og landslag.

Í umsögn Vatnajökulspjóðgarðs við skipulagslýsingu kom fram að skógrækt tengist ekki aðeins landbúnaði heldur jafnframt vernd líffræðilegrar fjölbreytni, tegundavali, ásýnd lands og loftslagsmarkmiðum. Þá þarf að tryggja að skógrækt fari ekki fram á svæðum sem njóta verndar samkvæmt 61. gr. náttúruverndarlaga, og að unnið sé í samræmi við varúðarreglu og meginreglur umhverfisréttar.

Jafnframt er bent á hættuna af notkun ágengra tegunda sem geta raskað vistkerfum og dregið úr náttúruverndargildi svæðanna. Í umsögn Vatnajökulspjóðgarðs til Sveitarfélagsins Hornafjarðar vegna áforma um skógrækt í landi Selbakka á Mýrum (dags. 17. mars 2023) var lögð áhersla á mikilvægi þess að sveitarfélagið móti sér heildstæða stefnu um skógrækt þar sem þessir þættir eru teknir sérstaklega til skoðunar.

Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að í áframhaldandi vinnu við aðalskipulag verði:

- greint hvort skógrækt sé fyrirhuguð innan marka þjóðgarðsins eða á áhrifasvæðum hans,
- tryggt að ekki verði ráðist í trjárækt á svæðum með hátt verndargildi eða viðkvæmum vistgerðum,
- og skýrt tekið fram að skógrækt innan þjóðgarðsins sé aðeins heimil þegar hún samræmist gildandi verndaráætlun og hefur hlotið meðferð samkvæmt lögum og stjórnsýslu þjóðgarðsins.

### *Jökulsárlón*

Í aðalskipulaginu er gert ráð fyrir landnotkunarreit við lónið, en að mati Náttúruverndarstofnunar er hann of þröngt afmarkaður. Mikilvægt er að skoða stækkun til austurs til að tryggja skipulagða framtíðaruppbyggingu og forðast ósamræmdar framkvæmdir. Þá telur stofnunarinn jafnframt mikilvægt að skilgreina sérstakan landnotkunarreit utan um bílastæðið við Nýgræðuöldur, líkt og gert er ráð fyrir í nágildandi deiliskipulagi á svæðinu.

### *Deiliskipulag í Skaftafelli*

Í greinargerð kemur fram að deiliskipulag er í vinnslu fyrir Skaftafell. Að mati Náttúruverndarstofnunar er mikilvægt að aðalskipulagið verði samræmt þeirri vinnu og taki mið af niðurstöðum hennar, þannig að skýr heildarsýn liggi fyrir um uppbyggingu og vernd innan og í grennd við Vatnajökulspjóðgarð.

### *Samráð og hlutverk Vatnajökulspjóðgarðs*

Náttúruverndarstofnun fer með stjórnsýslu og vernd innan marka þjóðgarðsins samkvæmt lögum nr. 60/2007. Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að virkt og formlegt samráð fari fram við þjóðgarðinn við mótun allra skipulagsákvæðana sem varða svæði innan hans eða í nágrenni.

### **Friðlýst svæði**

Í vinnslutillögunni er ekki fjallað sérstaklega um áhrif endurskoðunar aðalskipulags á friðlýst svæði, en mikilvægt er að mati Náttúruverndarstofnunar að skoðað sé nánar áhrif tillögunnar á verndarmarkmið hvers svæðis.

Samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum virðist skipulagstillagan ekki fela í sér beinar framkvæmdir á þessum svæðum, en möguleg óbein áhrif (t.d. vegna aðgengis, ferðamennsku eða landnotkunar í næsta nágrenni) ætti að greina frekar við áframhaldandi vinnu.

Náttúruverndarstofnun bendir á að ef fyrir liggja stjórnunar- og verndaráætlanir fyrir friðlýst svæði í sveitarfélaginu þá sé mikilvægt að aðalskipulagið samræmist ákvæðum þeirra. Þetta á einkum við um ákvæði sem varða landnotkun, aðgengi, uppbyggingu innviða og verndun lífríkis og landslags.

### **Áhrifasvæði friðlýstra svæða**

Náttúruverndarstofnun bendir á mikilvægi þess að við áframhaldandi vinnu sé hugað að landnotkun og framkvæmdum á svæðum sem liggja að þjóðgarðinum friðlýstum svæðum, þar sem slík starfsemi getur haft óbein eða bein áhrif á verndargildi þeirra.

Í stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulspjóðgarðs, kafla 9.9 er grannsvæðum lýst: „Grannsvæði Vatnajökulspjóðgarðs eru þau svæði sem liggja að þjóðgarðinum, eru sýnileg frá honum eða eru hluti af landslags- eða vistheild hans. Mikilvægt er að umferð, starfsemi og framkvæmdir á grannsvæðum þjóðgarðsins taki mið af nálægð við þjóðgarðinn og að þar sé gætt ýtrustu varúðar svo að náttúra þjóðgarðsins spillist ekki né heldur upplifun gesta hans“.

Samkvæmt 54. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd segir:

*„Ef starfsemi eða framkvæmdir utan friðlýsts svæðis, sem leyfisskyldar eru samkvæmt öðrum lögum, geta haft áhrif á verndargildi friðlýsta svæðisins skal taka mið af því við ákvörðun um veitingu leyfis. Leita skal umsagnar Náttúruverndarstofnunar áður en leyfi er veitt. Setja má skilyrði til að koma í veg fyrir skaða af starfseminni eða framkvæmdunum á hinu friðlýsta svæði.“*

Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að ákvæði aðalskipulags tryggi að fyrirhuguð landnotkun, mannvirkjagerð eða önnur leyfisskyld framkvæmd í grennd við þjóðgarðinn og friðlýst svæði sé metin með hliðsjón af þessu ákvæði laganna, og að viðeigandi skilyrði séu sett til að forða spjöllum á verndargildi svæðanna.

### **Tillaga að B-hluta**

Skarðsfjörður er tilnefndur á B-hluta náttúruminjaskrár<sup>1</sup> og hefur hátt verndargildi vegna náttúrulegra fjara og leira sem eru mikilvæg búsvæði fugla og annarra lífvera. Í greinargerð kemur fram að þegar hafi verið fyllt upp í svæðið við Sílavík, sem sýnir að veruleg röskun hefur átt sér stað. Auk þess eru hugmyndir um færslu á þjóðveginum.

Að mati Náttúruverndarstofnunar er brýnt að fyrirbyggja frekari rask á verndargildi fjarðarins. Fyrirhuguð losun óvirks úrgangs í fjöruna getur dregið úr líffræðilegri fjölbreytni. Nauðsynlegt er að endurskoða þessi áform og tryggja að aðalskipulag kveði skýrt á um vernd Skarðsfjarðar í samræmi við tilnefningu á náttúruminjaskrá.

### **Sérstök vernd náttúruverndarlaga**

Í greinargerð er lýst fjölbreyttum vistgerðum og jarðmyndunum innan sveitarfélagsins sem njóta sérstakrar verndar samkvæmt 61. gr. náttúruverndarlaga, þar á meðal víðáttumiklu votlendissvæði, birkiskógum, sjávarfitjum og hraunum.

Náttúruverndarstofnun bendir á að í 61. gr. laganna er kveðið á um sérstaka vernd þeirra vistkerfa og jarðminja sem taldar eru upp í 1. mgr. og 2. mgr. sama ákvæðis. Samkvæmt 3. mgr. ákvæðisins ber að forðast röskun þeirra náttúruvirkja, sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir séu ekki fyrir hendi. Í greinargerð með frumvarpi til laga um náttúruvernd er með orðalaginu „brýn nauðsyn“ lögð áhersla á að einungis mjög ríkir hagsmunir geti réttlætt röskun og þá fyrst og fremst brýnir almannahagsmunir.

Sveitarfélagið hefur sett sér stefnu um endurheimt votlendis og skilyrði þess efnis að minniháttar efnistaka til eigin nota á lögbýlum sé aðeins heimil utan slíkra verndarsvæða.

Afmörkun þessara svæða er sýnd á kortavefsjá, en mikilvægt er að hún verði einnig birt á sérstöku korti í greinargerðinni. Ljóst er að skilyrði um vernd votlendis ná ekki til allra landnotkunarreita sem innihalda votlendi, t.d. Vp-23, Vp-46 og efnistökusvæði E-47 og E-44. Nauðsynlegt er að setja samræmd skilyrði fyrir alla slíka reiti eða endurafmarka þá með hliðsjón af verndarsvæðum.

Stór hluti votlendis er á landbúnaðarlandi án sértækra skilmála um vernd. Að mati Náttúruverndarstofnunar þarf að setja bindandi ákvæði í aðalskipulag um vernd votlendis á slíkum svæðum. Ef sveitarfélagið hyggst heimila landnotkun eða framkvæmdir sem fela í sér

---

<sup>1</sup> <https://www.natt.is/is/midlun/natturuminjaskra/austurland/skardsfjordur>

röskun á votlendi þarf skýrt að koma fram hvaða **brýnu almannahagsmunir** réttlæta slíka röskun, í samræmi við ákvæði náttúruverndarlaga.

### Líffræðilegur fjölbreytileiki

Í greinargerð kemur fram að líffræðilegur fjölbreytileiki sé mikilvægur þáttur í vistkerfum sveitarfélagsins, bæði á landi og í ferskvatni, og að hann hafi grundvallarþýðingu fyrir fæðuöryggi, vistkerfisþjónustu og sjálfbæra nýtingu náttúruauðlinda. Fjallað er um að vistkerfi sjávar og ferskvatns tryggi m.a. hringrás vatns, frumframleiðslu og viðhald erfðafjölbreytileika sem sé forsenda heilbrigðra stofna dýra og plantna.

Náttúruverndarstofnun bendir á að í skipulagsáætluninni skuli setja fram skýra stefnu um verndun og endurheimt líffræðilegs fjölbreytileika, í samræmi við markmið laga nr. 60/2013 um náttúruvernd og 22. gr. skipulagsreglugerðar nr. 90/2013. Slík stefna ætti að byggja á:

- Rannsóknunum, vöktun og skráningu líffræðilegs fjölbreytileika innan sveitarfélagsins.
- Vernd og endurheimt mikilvægra búsvæða, svo sem votlendis, graslendis og birkiskóga.
- Vernd og friðun tegunda, einkum þeirra sem eru á válista eða eru ábyrgðartegundir Íslands.
- Eyðingu ágengra tegunda í samræmi við aðgerðaáætlanir.
- Samræmingu við stjórnunar- og verndaráætlanir friðlýstra svæða og aðrar landsáætlanir um náttúruvernd.

Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að skipulagsáætlunin nýtist sem verkfæri í verndun og endurheimt líffræðilegs fjölbreytileika, bæði í þéttbýli og dreifbýli, og að þar verði skilgreind mælanleg markmið og forgangsörðun aðgerða til að tryggja árangur til lengri tíma.

### Vistgerðir og verndargildi

Í greinargerð kemur fram að vistgerðir í sveitarfélaginu séu fjölbreyttar og nái m.a. til náttúrulegra birkiskóga, votlendis, mólendis, graslendis, mela og sandlendis. Einnig er vísað til vistgerða með hátt verndargildi, svo sem sjávarfitjungsvistar og gulstararfitjavistar, sem eru á lista Bernarsamningsins frá 2014.

Náttúruverndarstofnun bendir á að þrátt fyrir þessa lýsingu sé mikilvægt að skipulagsáætlunin byggji á heildstæðri vistgerðagreiningu samkvæmt vistgerðaflokkun Náttúrufræðistofnunar Íslands, þar sem verndargildi vistgerða er metið kerfisbundið. Slíkt mat ætti að:

- Byggja á nýjustu gögnum úr vistgerðakorti Náttúrufræðistofnunar.
- Meta vistgerðir út frá verndargildi, þar á meðal vistgerðir á válista og þær sem falla undir Bernarsamninginn.
- Tryggja að vistgerðir með hátt eða mjög hátt verndargildi njóti forgangs í vernd og að röskun þeirra sé lágörkuð eða forðuð.
- Skilgreina aðgerðir til endurheimtar vistgerða sem hafa rýrnað eða tapast, sérstaklega votlendis, mólendis og kjarri.

Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að skipulagsáætlunin setji fram skýra stefnu og aðgerðaáætlun fyrir vistgerðir, með mælanlegum markmiðum um vernd, endurheimt og vöktun, í samræmi við lands- og alþjóðlegar verndarskuldbindingar.

### **Óbyggð víðerni**

Í greinargerð er fjallað um markmið um verndun víðerna. Náttúruverndarstofnun bendir á að samkvæmt 3. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd, þar sem fjallað er um verndarmarkmið fyrir jarðminjar, vatnasvæði, landslag og víðerni, segir að til að stuðla að vernd jarðfræðilegrar fjölbreytni landsins og fjölbreytni landslags skuli stefnt að því að standa vörð um óbyggð víðerni landsins.

Samkvæmt náttúruverndarlögum nr. 60/2013 eru óbyggð víðerni skilgreind sem svæði í óbyggðum að jafnaði a.m.k. 25 km<sup>2</sup> að stærð eða þannig að hægt sé að njóta þar einveru og náttúrunnar án truflunar af mannvirkjum eða umferð vélknúinna farartækja, og að jafnaði í a.m.k. 5 km fjarlægð frá mannvirkjum og öðrum tæknilegum ummerkjum.

Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að í aðalskipulagsáætluninni komi skýrt fram stefna sveitarfélagsins um verndun óbyggðra víðerna, þar á meðal hvernig tryggja eigi að uppbygging mannvirkja og innviða hafi ekki í för með sér röskun víðernisgilda þessara svæða. Slík stefna ætti að byggja á kortlagningu óbyggðra víðerna innan sveitarfélagsins og setja fram skýr viðmið um landnotkun og framkvæmdir í grennd þeirra.

### **Veglagning í Öræfum**

Að mati Náttúruverndarstofnunar er brýnt að við mat á veglínu í Öræfum verði sérstaklega litið til áhrifa á óbyggð víðerni, verndarsvæði samkvæmt 61. gr. náttúruverndarlaga og upplifun af Vatnajökulspjóðgarði. Mikilvægt er að velja þá legu sem hefur minnst umhverfisáhrif, raskar ekki landi að óþörfu og tryggir að hraðasta umferðin fari fjær þjóðgarðinum, þannig að verndargildi og upplifun svæðisins verði ekki skert.

### **Varnir gegn landbroti**

Í greinargerð (kafla 4.3) er fjallað um varnir við landbroti við jökulsána og gert ráð fyrir heimild til að reisa varnargarða eftir þörfum. Að mati Náttúruverndarstofnunar er brýnt að slíkar framkvæmdir verði skipulagðar með vandaðri greiningu á áhrifum á náttúrufar, setflutninga og lífríki fjöru og grunnsævis, í samræmi við leiðbeiningar Skipulagsstofnunar um framkvæmdir við sjó.

Stofnunin leggur sérstaka áherslu á mikilvægi þess að verja jökulölduna og innviði við Jökulsárlón, þar sem bæði náttúruverndargildi og mikilvægir innviðir ferðamennsku eru í húfi.

### **Skógrækt**

Í greinargerð kemur fram að skógrækt fari fram á tilteknum landbúnaðarsvæðum innan sveitarfélagsins og að hún sé hluti af landnýtingu í dreifbýli. Skógrækt telst samrýmast landbúnaðarsvæðum, en jafnframt kemur fram að hún skuli taka mið af landslagsheildum og náttúrulegum landmótunareinkennum. Lagt er til að forðast röskun votlendis og viðkvæmra vistgerða, og að gæta þurfi að áhrifum á fuglalíf, sérstaklega mófugla.

Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að í aðalskipulaginu verði gerð grein fyrir þeim svæðum sem ætluð eru undir skógrækt, í samræmi við skipulagsreglugerð. Sérstaklega skal gera grein fyrir ræktuðum svæðum, uppgræðslusvæðum og skógræktarsvæðum innan landbúnaðarsvæða. Ef skógræktarsvæði verða ekki afmörkuð sérstaklega á aðalskipulagsuppdraetti telur stofnunin nauðsynlegt að þau séu sýnd á sérstöku þemakorti.

Að mati Náttúruverndarstofnunar er nauðsynlegt að sett verði fram skýr stefnumörkun varðandi skógrækt ef stefnt er að eflingu hennar innan sveitarfélagsins. Slík stefna ætti að fela í sér sértæk markmið og skilyrði, svo sem:

- Að skógrækt spilli ekki kennileitum í landslagi, jarðmyndunum eða búsetuminjum.
- Að ekki verði plantað alveg niður undir vatnsbakka.
- Að ekki verði plantað í mýrlendi.
- Að ekki skapist hætta á þurrkun tjarna og annarra votlendissvæða.
- Að skógrækt hafi ekki neikvæð áhrif á búsvæði mófugla eða aðrar tegundir með hátt verndargildi.

#### Útlendar tegundir

Náttúruverndarstofnun bendir á að samkvæmt 10. gr. reglugerðar nr. 583/2000 um innflutning, ræktun og dreifingu útlendra plöntutegunda er ræktun útlendra plöntutegunda óheimil á svæðum sem njóta sérstakrar verndar eða eins og segir í greininni:

„Öll ræktun útlendra tegunda hér á landi er óheimil á friðlýstum svæðum, á landslagsgerðum sem njóta sérstakrar verndar og alls staðar ofan 400 metra hæðar yfir sjó.“

Að mati Náttúruverndarstofnunar eiga framangreind ákvæði erindi í skilmála framkvæmdaleyfisins og skulu þau höfð til hliðsjónar við áætlanir um skógrækt í sveitarfélaginu.

#### Fuglalíf

Í greinargerð kemur fram að fuglafána sveitarfélagsins sé fjölbreytt og nái m.a. til mikilvægra varpsvæða votlendisfugla, sjófugla og mófugla. Vísað er til þess að sveitarfélagið hýsi tegundir sem eru ábyrgðartegundir Íslands, svo sem spóa (*Numenius phaeopus*), heiðlóu (*Pluvialis apricaria*) og hrossagauk (*Gallinago gallinago*), en Ísland ber alþjóðlega verndarskyldu gagnvart þeim. Greinargerðin dregur fram að 90% skúma landsins verpi á svæðinu (36% af heimsstofni), meirihluti þórshana- og helsingjastofna landsins verpi þar og að leirurnar við Höfn séu sérstaklega mikilvægar fyrir vaðfugla. Mófuglar þrífast á bersvæðum og geta aukin byggð og skógrækt í dreifbýli ógnað búsvæðum þeirra.

Náttúruverndarstofnun bendir á að allar fuglategundir eru friðaðar samkvæmt lögum nr. 64/1994 um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum nema friðun þeirra hafi verið aflétt með reglugerð nr. 456/1995. Friðun tekur einnig til eggja og hreiðra þeirra fugla sem njóta algerrar eða tímabundinnar friðunar. Í 2. mgr. 6. gr. sömu laga segir að ávallt skuli gæta fyllstu varkárni og nærgætni gagnvart villtum dýrum og búsvæðum þeirra og forðast óþarfa truflun.

Að mati Náttúruverndarstofnunar er nauðsynlegt að við áframhaldandi vinnu við skipulagsáætlunina:

- Kortleggi og verndi mikilvægar fuglasvæði innan sveitarfélagsins.
- Tryggi vernd votlendis, fjöru og annarra lykilbúsvæða fyrir fugla.
- Greini sérstaklega áhrif fyrirhugaðra breytinga á landnotkun á fuglalíf, með áherslu á ábyrgðartegundir.
- Setji fram mótvægisaðgerðir ef breytingar geta haft neikvæð áhrif á fuglastofna eða búsvæði þeirra.

Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að þessi atriði séu hluti af heildarstefnu aðalskipulagsins um vernd líffræðilegs fjölbreytileika og samræmist skuldbindingum Íslands samkvæmt alþjóðasamningum, þar á meðal Bernarsamningnum og Ramsarsamningnum um votlendi.

Virðingarfyllst,

Axel Benediktsson

**sérfræðingur**

Skúli Þórðarson

**verkefnastjóri**